

FELSŐOKTATÁSI TANULMÁNYOK PROJEKTSZEMLELETŰ MEGKÖZELÍTÉSBN

Author(s)/Szerző(k):

Závogyán Zsófia

Gál Ferenc Egyetem Gazdasági Kar (Magyarország)

Neumann János Egyetem (Magyarország)

Első szerző e-mail címe:

zavogyan.zsofia@gfe.hu

Cite: Závogyán Zsófia (2026). Felsőoktatási tanulmányok projektszemléletű megközelítésben.
Idézés: OxIPO – *Interdiszciplináris tudományos folyóirat*, VIII. évfolyam 2026/2. szám. 105-116. Doi:
<https://www.doi.org/10.35405/OXIPO.2026.2.105>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.

EP / EE: Ethics Permission / Etikai engedély: KFS/2026/O2-0007

Reviewers: *Public Reviewers / Nyilvános Lektorok:*

1. Szabóné Dr. Balogh Ágota (Ph.D.), Gál Ferenc Egyetem (Magyarország)
2. Sebestyén Krisztina (Ph.D.) / Gál Ferenc Egyetem (Magyarország)

Anonymous reviewers / Anonim lektorok:

3. Anonymous reviewer (Ph.D.) / Anonim lektor (Ph.D.)
4. Anonymous reviewer (Ph.D.) / Anonim lektor (Ph.D.)

Absztrakt

A felsőoktatás kreditrendszere új jelenségeket hozott, mint a tantárgyak újrafelvétele, a tanulmányok csúsztatása és a lemorzsolódás. A tanulmány célja, hogy projektszemléletben mutassa be a felsőoktatási tanulmányok tervezését és megvalósítását, segítve a követelmények teljesítését és a diplomaszerezés folyamatát. Az írás a projektmenedzsment és az időgazdálkodás szerepét is hangsúlyozza.

Kulcsszavak: projektmenedzsment, felsőoktatási tanulmányok, felsőoktatás-pedagógia, nemzetközi lehetőségek

Diszciplína: neveléstudomány

Abstract*A PROJECT-BASED APPROACH TO HIGHER EDUCATION STUDIES*

The credit system in higher education has given rise to new phenomena, such as retaking courses, delays in studies, and dropout rates. The aim of this study is to present the planning and implementation of higher education studies from a project-based perspective, thereby facilitating the fulfillment of requirements and the process of earning a degree. The paper also emphasizes the role of project management and time management.

Keywords: project management, higher education studies, higher education pedagogy, international opportunities

Disciplines: Education Science

Bevezetés

A felsőoktatásban a kredit- és modulrendszer bevezetésével az évkihagyás, évismétlés és így a „bukás” fogalma is a rendszerváltozást követő években fokozatosan tűnt el, ugyanakkor új sajátosságok jelentek meg. Az új jelenségek közül különösen jellemző a nem teljesített tantárgyak újrafelvétele vagy az aláírást követően „csak vizsgakurzusként” (CV-s kurzus) történő felvétele, a tanulmányi idő meghosszabbodása, csúszása is vagy éppen a lemorzsolódás, azaz a már felvételt nyert hallgatók tanulmányainak képzés idő előtti, eredmény nélküli megszakítása, vagy akár a felsőoktatás, mint képzési tér elhagyása.

A jelenlegi képzési struktúra nem bonyolultabb és nem is feltétlenül nehezebb, mint a hagyományos, Bologna-rendszer előtti forma, de kétségtelenül más. Ez a most érvényes rendszer a tanulmányi időszakban a felsőoktatási hallgatótól egy a korábbtól eltérő hozzáállást – tudatosabb, rendszer-szemléletűbb és felelősségtel-

jesebb megközelítést – kíván meg annak érdekében, hogy a teljesítendő feladatok sorában ne vesszen el, időben ne csúszson meg, ne morzsolódjon le.

A tanulmány alábbiakban egy olyan lehetséges megközelítési mód alkalmazására szeretné ráirányítani a hallgatók, leendő hallgatók figyelmét, amelynek segítségével – elkerülve a fenti akadályokat – időben és sikeresen fejezhetik be felsőoktatási tanulmányaikat. E cél elérése érdekében jelen írás a már képzésben részt vevő hallgatót, illetve a leendő hallgatót a diploma megszerzésére irányuló projektcéljának eléréséhez vezető út állomásain a projektmenedzsment szemléletét követve vezeti végig.

Felsőoktatási tanulmányok, mint projekt

A felsőoktatási tanulmányok időszaka több oldalról megközelíthető, több módszer, eszközrendszer felhasználásával is értelmezhető, és felfogható úgy is, mint egy

megvalósítandó projekt. A „felsőoktatási tanulmányok” projektként történő értelmezéséhez elsőként szükséges tisztázni a két tevékenységfolyamat fogalmát, majd ezt követően kapcsolatukat.

Jelen kontextusban a „felsőoktatási tanulmányok” azt a sikeres felvételt követő és a diploma megszerzéséig terjedő időszakot jelenti, amely időszakban az egyének a diploma elérése érdekében sikeresen teljesítenie kell a képzési és kimeneti követelményekben megfogalmazott elvárt tanulási eredményeket, a tanterv által előírt krediteket, az abszolutóriumot követően pedig sikeres záróvizsgát kell tennie.

A projekt fogalmat számos különböző kutató, illetve intézmény, munkacsoport kísérte meg meghatározni, úgymint a Project Management Institute (PMI), German Project Management Association (GPM), Magyar Projektmenedzsment Szövetség (MPSz), International Organization for Standardization (ISO), a Project Management Body of Knowledge (PMBOK).

E szervezetek definíciói közül a legáltalánosabban és leginkább elfogadott PMBOK rövid és tömör meghatározása, ami azt mondja ki, hogy a projekt 1. egyedi, 2. ideiglenes, 3. hosszú távra szól, 4. emberek valósítják meg, s 5. megjelenik benne az emberi felelősségvállalás (Guide PMBOK, 2008).

Ez az öt komponens minden más szervezet által meghatározott definícióban valamilyen formában megjelenik, így a továbbiakban ezt a meghatározást alkalmazzuk mi is a kapcsolat feltárásában.

A projekt definíció egyediségre utaló első komponense a „felsőoktatási tanulmányok” vonatkozásában tulajdonképpen már azzal elkezdődik, hogy a felsőoktatásba jelentkező személy eltérő szempontokat érvényesítve, egyedi módon választja ki, hogy melyik város, melyik egyetemén/főiskoláján, karán, milyen szakon, milyen képzési formában szeretné a tanulmányait folytatni. Az egyediség szempontja a tanulmányok folytatása során is jelen van, hiszen még ha közös cél vezérli is valamennyi tanulmányait megkezdő hallgatót a különböző szakokon, a feladatokhoz való viszonyulásban, a feladatok elvégzése iránti motivációban, az egyéni képességek, a felelősségvállalás és a tudáselsajátítás mértéke tekintetében egyediség jellemzi.

A második összetevője a definíciónak az ideiglenesség. Ez a „felsőoktatási tanulmányok” időszakának ugyancsak jellemző sajátossága, hiszen nem élethosszig tart. Egy-egy képzés elvégzése optimális esetben a sikeres felvételtől a beiratkozásra át, a tanulmányok folytatásán, a követelmények teljesítésén keresztül a diploma megszerzéséig vagy esetleg a tanulmányok valamilyen okból történő megszakításáig terjed.

A projektfogalom harmadik eleme a meghatározás szerint az, hogy hosszú távra szól. A „felsőoktatási tanulmányok” időszaka a képzési és kimeneti követelmények alapján felsőoktatási szakképzés esetében négy félév, az alapképzés esetében legalább hat, legfeljebb nyolc félév, míg a mesterképzés esetében legalább kettő, legfel-

jebb négy félév, osztatlan képzés esetében pedig legalább tíz, legfeljebb tizenkettő félév (Felvi, é.n.b). Elmondható tehát, hogy a diploma megszerzésének félévben mérhető időszaka képzési szintenként ugyan változó, de összességében a tanulmányok kezdetétől annak befejezéséig tartó táv hosszúnak tekinthető.

A definíció negyedik és ötödik összetevője az emberi tényező. Ahogyan egy tetszőleges projekt elvégzése során a megvalósítók az emberek, úgy a „felsőoktatási tanulmányok” folytatója is az ember, a hallgató, akinek a tanulás során tetten érhető felelősségvállalása nélkülözhetetlen a „felsőoktatási tanulmányok” végzéséhez, illetve sikeres befejezéséhez.

A projekt definíciójából kiindulva és komponenseit összevetve a „felsőoktatási tanulmányok” jellemző sajátosságaival kijelenthető tehát, hogy a „felsőoktatási tanulmányok folytatása értelmezhető projektként is.

„Felsőoktatási tanulmányok” tervtől a megvalósításig - a projekt első három fázisa

A „felsőoktatási tanulmányok” projektként való értelmezését erősíti az a tény is, hogy mindkét tevékenység szakaszolható. Görög (1999) a projekteknek négy különböző fázisát határozta meg, amelyek a következők: 1. a definiálás, 2. a tervezés, 3. a végrehajtás és 4. a befejezés.

A definiálás fázisát más néven koncepció kialakítási fázisnak is szokták hívni. Ebben a fázisban kerül meghatározásra a projekt-

ötlet, aminek motivációja származhat belső vagy külső forrásból egyaránt. A projektötlet meghatározását követően a projekt-háromszög elemei kerülnek részletesen kifejtésre, amelynek három csúcsa a cél, az idő és a költség középpontjában pedig a minőség áll. Ezeket együttesen általában egy átfogó tanulmánytervben jelenítik meg, amely tartalmazza az idő-, erőforrás- és költségkorlátokat, a sikeres befejezés kritériumait, a sikeres teljesítés mérőszámait, a szervezeten belüli funkciókat és a projektmenedzser valószínű személyét.

Mindezeket alkalmazva a „felsőoktatási tanulmányok” tevékenységgel összefüggésben kimondható, hogy a definiálás fázisában szóban mindenképpen megfogalmazódik a felsőoktatási intézményben történő továbbtanulás projektötlete, amely a felvételi jelentkezésben jelenik meg majd írásban is. Ezzel párhuzamosan pedig a „felsőoktatási tanulmányokkal” kapcsolatban végig kell gondolni a felvételhez szükséges ponthatár elérésének kérdését, valamint azt, hogy mennyi időt (hány félév) jelent a tanulmányok folytatása, ha egyenes út vezet a képzési követelmények teljesítésében, továbbá, hogy mennyi költséggel jár az adott intézményben, szakon, képzési formában történő tanulás. A három változó kapcsolatára utal a változók háromszög formában történő ábrázolása, középen a minőséggel, ezzel is érzékeltetve, hogy a cél egy-egy projektnél a lehető legjobb minőség elérése oly módon, hogy a változók közötti kapcsolat ne szakadjon meg. A három változó közötti egyensúly fenntartása a projektmenedzser feladata, aki a

„felsőoktatási tanulmányok” folytatása esetén maga a felsőoktatási tanulmányokat folytató hallgató. Ő az, aki a felsőoktatásban töltött évek során saját maga menedzseli a „felsőoktatási tanulmányok” tevékenység minőségét mindhárom változó (hatókör, költség, idő) vonatkozásában.

A második projektfázis a tervezés, szervezés fázisa, ebben az időszakban a szakirodalmak (Sebestyén, 2022) szerint már kijelölésre kerül a projektmenedzser, s elkezdődik a részletes projektterv kidolgozása. A projektterv keretén belül a korábbi fázis célkitűzéseit elemeire bontjuk, szakszóval élve munkacsomagokat alakítunk ki, ez a Work Breakdown Structure, rövidítve WBS-módszernek nevezik. A kialakított munkacsomagokhoz felelősöket kell rendelni, idő- erőforrás- és költségkeretet meghatározni, amelyek a következő fázisokban felmerülő kockázatok enyhítésére irányulnak (Sebestyén, 2022).

A tervezés, szervezés fázisa a „felsőoktatási tanulmányok” tekintetében arra az időszakra esik, amikor július végén az Oktatási Hivatal értesíti a felvételizőt SMS formájában a sikeres felvételiéről, illetve ezt követően az adott felsőoktatási intézménytől megérkezik a felvételiéről szóló értesítő levél, amely egyben már tartalmazza azokat az adminisztrációs feladatokat is, amelyeket a beiratkozás előtt teljesíteni kell. Az ügyintézési feladatok közé tartozik például a beiratkozási lap kitöltése, regisztráció a Neptun felületre, jelentkezés a gólyatáborba, kollégiumi kérelem benyújtása. A fentiek közül nagyon fontos lépés a Neptun rendszerbe történő belépés, hiszen a

felsőoktatási intézményekben ez az a felület, amelyen nemcsak a tanulmányi előrehaladást lehet és kell nyomon követni, hanem ezen a rendszeren keresztül történik a tantárgyfelvétel és -leadás, a különböző kérvények benyújtása, a vizsgák felvétele és leadása. A felsőoktatási intézmény és az egyes oktatók is ezen a felületen keresztül folytatnak hivatalos kommunikációt a hallgatókkal. A projekt tervezési fázisa a beiratkozással ér véget, amikor hallgató ténylegesen is megkezdheti a „felsőoktatási tanulmányok” folytatását. A hallgató már ekkor megkezdheti az ismerkedést a felsőoktatási képzéshez kapcsolódó főbb fogalmakkal, az adott képzés struktúrájával, az előtanulmányi-rend jelentésével, a Neptun-felület főbb jellemzőivel.

Az adott képzés szerkezetének megismerésével párhuzamosan a projekttervezési fázisban már megkezdődhet egy előzetes ütemezés elkészítése, amelynek alapját a választott szak mintatanterve szolgálja. Ebben félévekre bontva megtalálható a teljesítendő tantárgyak neve, kurzuskódja, kreditértéke, óraszám, teljesítésének feltétele, illetve útmutatóként szolgál tantárgyak teljesítésének előfeltételével kapcsolatban is. A tanulmányok időben történő befejezésének egyik kulcseleme, hogy a mintatantervhez leginkább igazodva, ütemezetten folytassa tanulmányait a hallgató. Ehhez szintén segítségül hívható néhány olyan módszertan, amely a projektekkal kapcsolatban már bizonyította hatékonyságát.

A projektek ütemezését többféle módszertan segíti mederben tartani. A leggyak-

rabban alkalmazott módszerek, amelyek témánk szempontjából is hasznosak lehetnek a Critical Path Method, azaz CPM (Kelley & Walker, 1959) és a Gantt-diagram (Gantt, 1910).

A CPM, azaz a „kritikus út módszer” segít meghatározni, hogy egy projektet leggyorsabban mennyi idő alatt lehet befejezni, és mely feladatok a legfontosabbak az idő szempontjából. E módszer nélkülözhetetlen eleme a kritikus út meghatározása, amely „azon tevékenységek sorozata, amelyek a leghosszabb útvonalat képezik a projektben. Ez határozza meg a projekt lehetséges legrövidebb átfutási idejét” (Guide PMBOK, 2008, o.n., saját fordítás). Fontos tehát tisztázni, hogy melyek azok a feladatok, amelyekkel semmiképpen nem késlekedhetünk a kívánt cél sikeres teljesítéséhez.

A Gantt-diagram „célja, hogy az elemezni kívánt folyamatrendszer tevékenységeit időben ütemezhetővé tegye, könnyen átlátható, táblázatszerű, két-dimenziós megjelenítéssel. A diagram egy táblázatból és a hozzá tartozó grafikus ütemterv sávokból áll.” (Jarabka et al, 2020, 205) A Gantt-diagram és a CPM együttes használata pedig azzal, hogy az egyik vizualizál (Gantt-diagram), a másik elemez (kritikus út módszer) és mindkettőben kulcsfontosságú szerepet tölt be a határidők betartása, növelheti a projektmenedzsment hatékonyságát, s mindkettő hasznosnak bizonyul „a felsőoktatási tanulmányok” folytatása során is.

A végrehajtási fázisban a definiálási és tervezési fázisban kialakított terv megvaló-

sítása történik. Ezt a fázist gyakran szokták ellenőrzési vagy kontrolling fázisnak nevezni, mivel a projektterv végrehajtását kontrollálni kell, s a felmerülő bizonytalanságokra és kockázatokra, a tervtől való eltérésekre megfelelő módon szükséges reagálni.

A „felsőoktatási tanulmányok” tekintetében ez az időszak az, amikor tulajdonképpen a hallgató végzi az egyetemet/főiskolát, félévről félévre teljesíti választott szakja követelményeit. Ez a szakasz a beiratkozástól az abszolutórium megszerzéséig tart. A félévek teljesítése során fontos szerepe van az általában 12-14 hétig tartó szorgalmi időszaknak, illetve az ezt követő 6-8 hetes vizsgaidőszaknak, valamint a követelmények teljesítésének, amelyeknek egy része a szorgalmi időszakban is teljesíthető, más részük viszont csak a vizsgaidőszakban. Egyes kurzusok vizsga-követelményei évközi szorgalmas tanulással teljesíthetők már a szorgalmi időszak végére is, s ilyenkor megajánlott jegyre válik jogosulttá az adott tantárgyból a hallgató. Megfelelő szorgalommal és kitartással a félévi követelmények teljesíthetők és a „felsőoktatási tanulmányok” a mintatanterv szerint végezhetőek és a képzési kimeneti követelményekben meghatározott félévek alatt be is fejezhetőek.

A végrehajtási fázisban ahhoz azonban, hogy a követelményeket határidőre tudjuk teljesíteni, különösen fontos szerepe van a jó időgazdálkodásnak, azaz az idő helyes menedzselésének. A „felsőoktatási tanulmányok” folytatása során ugyanis az egyik legnagyobb akadály az, ha rosszul mérjük

fel az egyes feladatok elvégzéséhez szükséges időmennyiséget, így nem marad kellő idő egy-egy házi dolgozat megírására, egy-egy zárthelyi dolgozathoz való felkészülésre, illetve vizsgafelkészülésre. Holott, ha hatékonyan osztjuk be az időnket, akkor feladatainkat, céljainkat és kötelezettségeinket a lehető legeredményesebben tudjuk teljesíteni, és sok esetben rövidebb idő alatt lényegesen több dolgot tudunk elvégezni. Az időmenedzsment nemcsak egy technika, hanem egy tudatos szemléletmód is, melynek alkalmazásához a kulcs a tervezés, a prioritások helyes meghatározása és a következetes megvalósítás. A „felsőoktatási tanulmányok” végrehajtási fázisában minden egyes félév elején érdemes a tervezési fázisban már elkészített Gantt-diagram szerinti ütemezés áttekintése annak érdekében, hogy a tervezett feladatok elvégzése mindinkább középpontba kerülhessen.

A „felsőoktatási tanulmányok”, mint projekt végrehajtási szakaszában a diploma megszerzéséhez vezető út azonban nem mindig teljesen egyenes, különböző okok miatt a tanulmányok befejezése a tervezett időponthoz képest is változhat. Ezen okok közül a továbbiakban három tényező részletesebb bemutatására kerül sor.

Eltérés mintatantervtől

A „felsőoktatási tanulmányok” projekt végrehajtási szakaszában a diploma megszerzéséhez vezető úton az egyik fő kockázati elemet az jelenti, ha a projektmenedzseri feladatokat is ellátó hallgató valamilyen oknál fogva nem tudja teljesíteni az

adott félév követelményeit. Például, ha a szorgalmi időszakban nyújtott teljesítménye alapján nem szerez aláírást, akkor az adott tantárgyat majd csak egy következő lehetséges félévben vagy évben tudja újra felvenni és remélhetőleg ekkor már teljesíteni is. Ez az aprónak tűnő mozzanat azonban távolabbra mutató események sorát indíthatja el, amely akár a képzés fél vagy egy évvel történő meghosszabbodását is eredményezheti. Ha ugyanis ez egy olyan tantárgy, amely előfeltétele egy később teljesítendő tantárgynak, akkor mindaddig, amíg nincs teljesítve ez a hiányzó kurzus, addig a ráépülő sem teljesíthető. Ilyen nem teljesített tantárgyak miatt lehetséges az is, hogy például a képzésben előírt szakmai gyakorlatot nem tudja megkezdeni vagy végezni a hallgató, s ez szintén hatással van a képzés befejezésének idejére. Az aláírás megszerzése a legtöbb kurzus esetében alapfeltétel a gyakorlati jegy, illetve a vizsga teljesítéséhez. Sikeres gyakorlati jegyek megszerzése, illetve vizsgák teljesítése esetén nincs más teendő, mint várni a következő félév regisztrációs időszakát.

Amennyiben az aláírást követően sikertelen gyakorlati vagy vizsgajeggyel rendelkezik a hallgató, úgy ezek javítására az adott félév vizsgaidőszakán belül a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzata szerint van lehetőség.

Előfordul olyan eset is, amikor a vizsgaidőszakban a hallgató nem tud kellően felkészülni vagy nem sikerül neki jól teljesíteni, vagy nem is próbálkozik a vizsgával egy vagy több tantárgyból, ekkor az érintett tantárgyakat a következő félévekben csak

vizsgakurzusként veheti fel, s vizsgaidőszakban újra próbálkozhat az érdemjegy megszerzésével. Bizonyos esetekben azonban az ilyen típusú elmaradás is eredményezheti a képzési idő növekedését.

A mintatanterv szerinti haladás különösen a magyar állami ösztöndíjas finanszírozású képzés esetében fontos, mivel ilyen támogatottság igénybe vétele esetén az adott képzésen legfeljebb a képzési és kimeneti követelményekben meghatározott képzési idő másfélszeresen belül kell megszerezni az oklevelet (2001. évi CCIV. törvény).

Kiemelendő azonban, hogy a „felsőoktatási tanulmányok” követelményei a hallgató által megfelelő módon menedzselte formában, a határidők pontos betartásával, az egyes feladatokra szánt idő helyes menedzselésével, a megfelelő felelősségvállalás szemléletével, félévről félévre teljesíthetők.

Nemzetközi komponensek beépítése

Aki nyitott a világ megismerésére, annak érdemes a projekttervébe nemzetközi tapasztalatszerzési lehetőségeket is beépítenie. A hazai felsőoktatási intézményekben többféle program és ösztöndíj segíti Európa és a világ más országainak megismerését.

Az egyik legismertebb lehetőség az Erasmus+ program, amelynek keretében a hallgatók különböző típusú külföldi mobilitásokra pályázhatnak Európán belül (Tempus Közalapítvány, 2026). A rövidebb programok közé tartozik a Blended Intensive Program (BIP), azaz a Kevert

Intenzív Program. Ez általában egy körülből 5 napos külföldi tartózkodásból áll, amely során a hallgatók a fogadó felsőoktatási intézményekben vesznek részt előadásokon, szemináriumokon. Ezt egy online szakasz egészíti ki, ahol virtuális előadásokon való részvételre, illetve projektmunka bemutatására kerül sor. A program célja az intenzív, projektalapú tanulás és a fogadó ország rövid megismerése. A BIP részeként teljesített kurzust a hazai felsőoktatási intézmények általában szabadon választható tantárgyként fogadják el.

Az Erasmus+ program nemcsak rövid távú, hanem hosszabb, akár egy teljes szemeszterre szóló mobilitást is kínál (Tempus Közalapítvány, 2026). Ebben az esetben a hallgató kiválasztja a célországot és az intézményt – ehhez a saját felsőoktatási intézménye partnerlistája nyújt segítséget. A kiutazás előtt egyeztetni kell, hogy a külföldön felvett tantárgyak közül melyeket fogadja el a hazai felsőoktatási intézmény. A kint tartózkodás során a hallgató részt vesz az órákon, teljesíti a követelményeket, vizsgázik, majd a szemeszter végén hazatér. A program ösztöndíjat biztosít, amely hozzájárul a költségekhez, de a lakhatás és a megélhetés megszervezése a hallgató feladata.

Lehetőség van arra is, hogy a hallgató a szakmai gyakorlatát külföldön végezze el. Ez általában hosszabb időtartamot jelent, gyakran egy szemeszternek megfelelő periódust. A jelentkezés folyamata hasonló a tanulmányi mobilitáséhoz, és jellemzően olyan intézményeknél vagy vállalatoknál valósul meg, amelyek kapcsolatban állnak

a hallgató felsőoktatási intézményével. A szakmai gyakorlat során a hallgató munkát végez, amiért fizetésben részesül, emellett ösztöndíjat is kap. A lakhatás megszervezése itt is egyéni feladat, bár ebben a fogadó intézmény gyakran nyújt segítséget. Azokban az esetekben, amikor az adott felsőoktatási intézmény nem kínál Erasmus+ lehetőséget, a Pannónia Program nyújt alternatívát a nemzetközi tapasztalatszerzésre. Ez a program Európán belül és azon kívül is kínál mobilitási lehetőségeket. Célja, hogy a magyar felsőoktatási intézmények hallgatói, oktatói és munkatársai támogatott keretek között vehessenek részt tanulmányi, kutatási, oktatási vagy szakmai programokban (Tempus Közalapítvány, é.n.).

A Pannónia Program rövid és hosszú távú mobilitásokat egyaránt kínál. A rövid távú programok 2–30 napig tartanak, és megvalósulhatnak például tanulmányi, kutatási céllal, illetve konferenciákon vagy nyári egyetemeken való részvétel formájában. A hosszú távú mobilitások 2–12 hónapig terjedhetnek, és tanulmányi vagy szakmai gyakorlat céljából vehetők igénybe.

Emellett létezik egy úgynevezett „Excellence Programme” is, amely kiemelkedő teljesítményű hallgatók számára biztosít lehetőséget arra, hogy a világ élvonalbeli felsőoktatási intézményeiben szerezzenek tapasztalatot (Tempus Közalapítvány, é.n.).

Összességében ezek a programok kiváló lehetőséget nyújtanak arra, hogy a hallgatók nemzetközi környezetben bővítsék tudásukat, szakmai tapasztalatot szerezzek,

és új kulturális élményekkel gazdagodjanak.

A „felsőoktatási tanulmányok” folytatása során ezek a programok optimális esetben nem befolyásolják a képzés ütemterv szerinti végzését, de esetenként mégis eredményezhetik, hogy a külföldön töltött időszak miatt a képzési idő egy vagy két félévvel is hosszabb lesz. Annak tehát, aki élni szeretne a külföldi tapasztalatszerzés lehetőségével, javasolt már a tervezésnél is számolni a képzési idő esetleges növekedésével.

A Tanulás és a munka menedzselése

A felsőoktatási intézményekben többféle képzési formában zajlik az oktatás. A frissen érettségizett fiatalok többsége a nappali munkarendet választja, mivel ez biztosít számukra diákigazolványt és társadalombiztosítást (38/2024. (II. 29.) Korm. rendelet). Ebben a képzési formában a tanulás jelenti a fő tevékenységet, ezért az órarendben meghatározott órák jellemzően a hétköznapokra esnek.

Az idősebb, tanulni vágyó korosztály számára a levelező képzés kínál rugalmasabb tanulási lehetőséget, e képzési formában is biztosított diákigazolvány, viszont csak a lakóhely és az oktatási intézmény közötti útvonalra biztosít kedvezményes utazási formát (38/2024. (II. 29.) Korm. rendelet). E képzési formának a konzultációs rendje általában a hallgatók munkavégzéséhez igazodik, de intézményenként eltérő módon szervezik: előfordulhat, hogy péntekenként és szombatonként tartanak órákat, vagy havonta egy-egy

intenzív oktatási hét keretében. Fontos azonban tisztában lenni azzal, hogy néhány szak esetében nincsen levelező képzési forma (például orvosképzés), illetve, hogy nem minden felsőoktatási intézmény hirdet minden szakján levelező képzési formát.

A munka melletti tanulás esetén a „felsőoktatási tanulmányok” követelményeinek teljesítése még hatékonyabb tudatosságot igényel a két terület összehangolása érdekében, illetve még nagyobb szerep jut ebben az esetben a jó időgazdálkodásnak. Amennyiben a „felsőoktatási tanulmányok” és a képzésben résztvevő személy munkája összefügg, úgy a szakmai tapasztalatoknak számos esetben érvényesül a pozitív hatása, a gyakorlatorientált tantárgyak teljesítése során könnyebbség léphet fel. Ha pedig családja is van a levelező képzésben résztvevő hallgatónak, akkor a család-munka-tanulás hármasságában különösen fontos szerepe van az egyensúly megtalálásának, ami ugyan időt igényel, de tudatos tervezéssel és kitartással sikeresen megvalósítható. A jó szervezésnek köszönhetően pedig végig menedzselhető.

A tanulás és a munka közötti kapcsolat a „felsőoktatási tanulmányok” kontextusában azonban nemcsak a levelező képzéssel összefüggésben jelenik meg, hanem oly módon is, hogy az egyes felsőoktatási intézmények bizonyos szakok esetében duális képzést kínálnak, amelynek keretében a hallgatók nappali munkarendű tanulmányaik mellett rész munkaidőben dolgoznak egy, a szakterületükhöz kapcsolódó vállalatnál. A munkavégzésért juttatásban

részesülnek, miközben szakmai tapasztalatot is szereznek.

Más esetekben az intézmények együttműködnek kormányhivatalokkal is, ahol a hallgatók szintén végezhetnek szakmai munkát. Ezek a programok vármegyéenként eltérő néven működnek, például Békés vármegyében Damján Program, míg Csongrád-Csanád vármegyében Klauzál Program néven. Az itt teljesített munkaidőket a felsőoktatási intézmények beszámítják a kötelező szakmai gyakorlatba.

A tanulás és a munka összeegyeztetésére olyan esetben is szükség van, amikor a nappali tagozatos hallgató saját megélhetése érdekében vállal diák munkát sokszor olyan területen, amely a választott szakjától teljesen távol áll. Ebben az esetben is fontos azonban, hogy a felsőoktatási tanulmányok menedzseléséért felelős hallgató ne feledkezzen meg sem a projektmenedzseri szerepéről, sem pedig a projektben vállalt feladatainak teljesítési kötelezettségeiről.

A Felsőoktatási tanulmányok zárása – a projekt befejező fázisa

A projektek fázisainak utolsó eleme a projekt befejezése. A gyakorlatban az a tapasztalat, hogy sok olyan projekt van, amely a végrehajtási fázis után leáll, és nem jut el a befejezési fázisig. A befejezési fázisba tartozik a projekt értékelése, különböző jelentések készítése, a jövőben felmerülő hasonló témájú projektek információbázisának biztosítása érdekében.

A „felsőoktatási tanulmányokkal” kapcsolatban is van egy zárási, befejezési

szakasz, amely az abszolutórium megszerzése mérföldkő teljesítését követően kezdődik, vagyis amikor már csak a záróvizsga és az annak részét képező szakdolgozat megvédése van hátra. Ahogyan a vállalati projektek esetében is tapasztalható olyan gyakorlat, hogy a befejezési fázis elmarad vagy időben késik, úgy a „felsőoktatási tanulmányok” esetében szintén előfordulhat, hogy a hallgató ugyan megszerzi az abszolutóriumot, viszont a szakdolgozatát nem készíti el a megadott határidőre, s ezáltal megcsúszik a „felsőoktatási tanulmányok” projekt befejezésével, nem tud záróvizsgára jelentkezni csak majd egy következő időszakban.

Lehetnek azonban olyan esetek is a „felsőoktatási tanulmányok” folytatásakor, amikor a tervhez képest nem a lemaradás, hanem az előteljesítés dominál, s valamilyen módon kapcsolódik a tanulmányok befejezéséhez. Az egyik eset a szakmai gyakorlathoz köthető, mert a hétféléves képzések esetében – felsőoktatási intézményenként és szakonként eltérően ugyan, de – van arra lehetőség, hogy a szakmai gyakorlatot a hallgató teljesítse a hatodik félévben, ha az előtanulmányai ezt lehetővé teszik. S ha a további feltételek is adottak, akkor a képzést egy félévvel hamarabb is be tudja fejezni.

A másik olyan helyzet, ami szintén a tanulmányok időben történő befejezését erősíti az, ha a hallgató a szakdolgozat kutatómunkáját már esetleg a képzés egy korábbi fázisában elkezdte, dolgozatával nevez a felsőoktatási intézmény által szervezett Tudományos Diákköri Konferenciára

(TDK). Ha a TDK-n is sikeresen szerepel, akkor nemcsak képviselheti intézményét az Országos Tudományos Diákköri Konferencián (OTDK), hanem az intézmény szabályzatai szerint akár a szakdolgozat védelme alól is mentesülhet.

A „felsőoktatási tanulmányok” zárásának utolsó megmérettetése a záróvizsga. A legtöbb felsőoktatási intézmény esetében hasonló módon szerveződik, és a záróvizsga tételsor alapján történő vizsgából, valamint a szakdolgozat bemutatásából és védeléséből áll.

A projekt zárását követően a gyakorlatban általában monitoring tevékenység szokott következni, a felsőoktatási intézményekben alumni közösségekben nyílik erre lehetőség, illetve az Oktatási Hivatal Diplomás Pályakövető (DPR) rendszere az, amelyek segítségével a szakemberek, ha nem is a konkrét egyénekre vonatkozóan elemeznek adatokat, jól érzékeltetik egy-egy képzési terület, szak, felsőoktatási intézmény trendjeit a diplomán túl (diplomantul.hu, 2026).

Összegzés

Összességében a felsőoktatási tanulmányok projektként való értelmezése rávilágít arra, hogy a diploma megszerzése nemcsak egymást követő félévek teljesítése, hanem egy tudatosan tervezett és menedzselt folyamat. A projektmenedzsment szemlélet alkalmazása – a célok meghatározásától a tervezésen és megvalósításon át egészen a zárásig – segítheti a hallgatókat abban, hogy hatékonyabban kezeljék a tanulmányaik során felmerülő kihívásokat, elkerül-

jék a csúszást vagy a lemorzsolódást. A megfelelő időgazdálkodás, a felelősségteljes hozzáállás, valamint a tudatos döntések (például nemzetközi tapasztalatszerzés vagy munkavállalás esetén) mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a hallgatók sikeresen és lehetőség szerint a tervezett időn belül fejezzék be felsőoktatási tanulmányaikat.

Irodalomjegyzék

2001. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról. ([Link](#)) [2026. 02. 17.]
- 38/2024. (II. 29.) Korm. rendelet a közforgalmú személyszállítási utazási kedvezményekről. ([Link](#)) [2026. 05. 03.]
- diplomantul.hu. (2026). Kutatások. ([Link](#)) [2026. 05. 03.]
- Gantt, H. L. (1910). *Work, wages, and profits: Their influence on the cost of living*. Engineering Magazine, New York.
- Felvi. (é.n.a). Szakkereső. ([Link](#)) [2026. 05. 03.]
- Felvi. (é.n.b). A képzési szintekről. ([Link](#)) [2026. 05. 03.]
- Görög, M. (1999). *Általános projektmenedzsment*. Aula Kiadó. Budapest.
- Guide, P. M. B. O. K. (2008). A guide to the project management body of knowledge. *Project Management Institute*, 11 (1). 7-8.
- Jarjabka, Á., Ásványi Zs., Hornyák M., Merza P., Sipos N., Vajkai A., Kremmer L. & Dobos O. (2020). *Projektmenedzsment ismeretek*. Pécsi Tudományegyetem.
- Kelley, J. E., Jr., & Walker, M. R. (1959). Critical-path planning and scheduling. In *Papers presented at the December 1–3, 1959, Eastern Joint IRE-AIEE-ACM Computer Conference* (pp. 160–173). ACM. Doi: <https://doi.org/10.1145/1460299.1460318>
- Sebestyén, Z. (2022). *Projektmenedzsment jegyzet*. Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem.
- Tempus Közalapítvány. (é.n.). About the Pannónia Scholarship Programme. ([Link](#)) [2026. 05. 03.]
- Tempus Közalapítvány. (2026). Az Erasmus + Programról. ([Link](#)) [2026. 05. 03.]